

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

№ 31.

Београдъ 25. Августа.

1845.

СУМНЯ

ОДЪ МАТИСЪ БАНА.

Одъ жалостне сумиѣ црна ми е душа;
У нѡй само скли зрачица надежде,
Којомъ едва с' ова разяснива тмуша.

Ахъ! тво да ме Славскомъ о дошасѣхъ извѣсти?
Хоће л' кадъ свеѣхъ силниъ и свеѣхъ сужниъ народъ
На дѣдну свою госпаръ самъ засѣсти?

Хоће ли се кадгодъ престолъ оборениъ
Подигнут', и съ нѣга засвѣтлѣти круна
Надъ небройнимъ мноштвомъ слободны, сложенъ?

Ахъ! за тога силны требуе умова,
Племениты душа, мишица юначки,
А мы ненмамо нег' славны гробова!

Гдѣ намъ садъ тай смѣлны презритель живота,
Ки средъ войске уби нападника цара?
Гдѣ намъ Бугаръ нова юнаштва дивота?

Гдѣ Хочима юнакъ, Бечъ ки ослободи?
Гдѣ Властелинъ, душу ки у робству изпусти,
Али не рѣчь шкодну народной слободи?

Пожарскій, Кошћушко, и Воѣа ки свога
На олтару Отачбе оца умори и брата?
Ахъ! гдѣ су ти мужи времена прошлога?!

Мыслима поносимъ къ нѣновомъ се праху
Пригблю садъ многи; ал' нѣновымъ духомъ
Гдѣ су ти, ки управъ охрабрани устаху?...

Прежалостна мысо! дал' су с' изродила
Славска веѣхъ племена? веѣхъ л' у намъ не ниче
Предня крѣпость? наша да л' се Слава збыла?...

На поля Отачбе, видимъ, мноштво врви.
Заклео се свакиъ да ће за нѣ славу
Найпоследню пролит' каплю свое крви:

Народность и слободъ тай е викай свима;
И тай веѣхъ Европу читаву заглуши,
И у душу метне смутно свесилница;

Ал' тимъ слаба мени утѣха ил' ниедна:
Пуна су, знамъ, уста; ал' ерца иймъ празна,
Мысли вру и буе, а чувства ка ледна.

Вай! и мудримъ родне развѣяти шаре,
Родне танце водит', на гостбама роднимъ
Нарицати ерѣху синцим' славе старе,

То е све и мудримъ.... о слѣпи све вѣке!
Бѣснит' ли садъ време?... време садъ бридъ таньит'
Пазит' са сто очій у свое силнике.

Нѣимъ худобска виче она пословица:
„Разставляй и кралоу“ тимъ меѣху насъ тече
Злато, те пол' рода веѣхъ намъ изданца.

Противъ насъ се дигла десна наша рука;
А съ дальга стрѣла смрѣху напоена
Справна е да удре са стегнутогъ лука....

Вай! часъ грозный приѣ, пуче громъ надъ нама....
Нѣ веѣхъ Олтара, . лучи су угашени..
Гласа се нечуа.. све е мукъ и тама;

Само тихо тече скори измеѣ' гроба
Потокъ людске крви.... хо! ет' смиренъ Славянъ,
Сложенъ ет'... у преднѣмъ сну онъ спи, сну роба.

Надъ главомъ му вали скупляю се вѣка,
Крвлю све новиомъ потокъ тече, и расте,
Веѣе е постао грозовита рѣка,

И онъ спи! ну ядныи, пробуд' се, пробуди,
Ядныи робе, крвь ќе до мало т' угушит'....
Што димъ я!... вай, худо умъ болестанъ блуди

У узорим' празнимъ, ке му боязь твори!...
Мой видъ преко часа садашнѣгъ неступа;
Отче свы народа, говор' Ты, говори!

Дань, ки данасъ свѣтли, докле ће свѣтити?
Ил' проклетство ово, што времена одъ давногъ
Надъ нам' грози, Ты ћешъ надъ нам' увѣчити?

Охъ проклетство страшно! болѣ негли ядний
Нашъ преживит' удесъ пуцима е болѣ
Закопани быти у скуть гроба хладный:

Неизбройный народъ васъ се раздробіо,
Разсуо ка лишче всенско по земљи,
Братъ с' отуђіо одъ брата, братъ на брата удріо!

Сва едно по едно стара намъ сломљена
Жезла, све слободе быху отете, родствомъ
Своимъ найгордіа одъ свію племена.

Стрлит' усиљна хоругву иностранства,
Подъ найтеже ярме холу скучит' главу,
Сву до капљъ горкость изпити сужанства.

Ахъ! я незнамъ кон старый грѣхъ тол' прикій
Противъ насъ е мого гнѣвъ распалит' такій,
Те га не погаси токъ суза толики:

Съ насъ отачба странца јоште не заплаче,
Неправо пролиномъ крвию човѣчиомъ
Градове јоштъ наша рука не оплаче:

Бранисмо, естъ, храбро, ну што ѿ најсвѣтїе,
Храмъ твой, гробъ дѣдова, и кровь дѣце наше,
Проклео си, а и самъ грабежъ, насилїе —

Ал' залуду твоегъ гласа я у души
Одекъ ослухивамъ: на питаня людска
Божїе се никадъ не отворе уши.

Пыташъ л' узрокъ наши кон е јаданя?
Докле ће вамъ лежа бичъ шибати овај?
Болѣму животу е ли кадъ уфана?

Нема т' одговора: сумный, мысли худе
Превраћай по уму, гризи с', очаявай,
Помоћи ти нїе, што быт' има, буде.

Ал' највеќма човѣкъ друмъ дошасѣу крши;...
Духъ буди намъ сталанъ, правва намъ е жеља,
А Богъ е за праввостъ, еда с' жеља изврши!!!

ИЗВѢСТІЕ

ДРУЖСТВА СРБСКЕ СЛОВЕСНОСТИ,

ДАНО У Ш. ОВОГОД. ГЛАВНОМЪ ЗАСѢДАНІЮ

19. Августа држаномъ.

У пређашњимъ Главномъ Засѣданію Друж-
ство Србске Словесности, међу остальма, за-

ключило е, да оно у идућимъ своимъ редовнымъ
Засѣданіама опредѣли, каковый ће одъ свое
стране повременый Органъ устроити и на кои
ће га најболѣй начинъ на свѣтъ издавати, о-
симъ тога јоштъ и да размотри писмене про-
изводе, кое су едни одъ нѣговы редовны чле-
нова, као што су му се у томъ истомъ Засѣ-
данію изразили, по обећанію своимъ израдили.

Што се првога тиче, Дружество се у своемъ
редовномъ Засѣданію, кое е подъ 2. Юліа мѣс.
држало, у томъ согласило, да доиста еданъ свой
Органъ издае, и предварително е опредѣлило,
какво ће име ово нѣгово дѣло носити и какво-
га ће рода и реда предмете у себи садржавати.
У овомъ Засѣданію требаће о томъ прото-
коль Дружества ослушати и надлежно рѣше-
ніе учинити.

Дружество ће овај свой Органъ тимъ лакше
и извѣстїе моћи издавати, што оно више
оскудице нема у потребнымъ новчанымъ сред-
ствама, ерь е нѣму не само Свѣтлый Князь и
Господаръ Србскій, Александеръ, великодушно
овыма изъ свое домаће кассе у помоћъ прите-
ћи милость имао, него е и високо наше Прави-
тельство, кое се родолюбиво и безустежно о
народной просвети стара, одпре благоизволило,
нѣгову молбу, кою му е за потребна му спома-
гателна средства поднело, услышати, и рѣши-
ти, да му се за идућу бюджетску годину 240 та-
лира на нѣгове потребе изъ правительствене
кассе одпусте, о чему ће се данасъ высочайше
рѣшенїе Нѣгове Княжеске Свѣтлости овде про-
читати.

Тако е далъ Дружество редовногъ Члена,
Г. Профессора Шафарика Назывословно Поку-
шенїе изъ генералне Физике и редовногъ Члена
Г. Архимандрита, Гаврила Поповића, дѣлце, кое
е надписано: Поучителни разговори за образо-
ванъ срдца и душе, по смыслу учинїногъ свогъ
о томъ заключеня, прочитало, претресло и раз-
судило, као што е то у протоколу Дружества
изложено, по комъ ће садъ требати рѣшити, шта
да се съ тимъ производима, особито съ овимъ
другимъ, далъ чини. Осимъ тога е оно у раз-
судакъ свой узело и едно сачиненїе редовногъ
Члена Г. Јована С. Поповића о предѣльнымъ рѣ-
чима србекогъ языка, о коему е рѣшенїе тако-
ђе на данашњъ засѣданїе прописно одложило.
Читало е јоштъ Дружество и одну сбирку знања
достойны рѣчїй, кое е нѣговъ редовный Членъ
Г. Атанасїе Николићъ, путуюћи одпре по Србїя,

сапуно и њему поднео, као што е и назыво-
словне рѣчи изъ Основне Философіе, кое е ре-
довный Членъ Г. Профессоръ К. Бранковићъ
сложио и израдѣо, овы дана примило, о којма
е у последнѣмъ свомъ засѣданію опредѣлило,
да ии позніе прописно у посао узме.

У овомъ се тримѣсечію догодило, да е ви-
ше нѣи одъ Господе редовны Членова одсу-
ствовало, — едни су приликомъ школскогъ го-
дишнѣгъ одмора, други по другой причини, при-
ватной или службеной, путовали —, и ово е е-
данъ одъ главны' узрока, зашто нису редовна
засѣданія, коя е Дружество зато време држало и
држати могло, више плода и матеріяла за дана-
шній његовъ састанакъ приanela.

НЕВИЂЕНЫЙ ПРАТЮЦЪ.

(Конаць.)

Овде имъ прекине говоръ мнѣнимый слу-
житель у ловъ идущегъ дружба њкогъ! Овай
сасвимъ озбиљно и съ пуномъ понизношчу о-
кренивши се Хлои рекне: „Madame! Vous al-
lez perdre se pauvre diable“ а србски Хлоѣ фило-
софу каже, да е подне и да мора иѣи, сутра да
ће за у Паризъ кренути се, но ако жели съ
њомъ се састати, да може у вече овде и ов-
де. Као Голубица што прѣе у воздухъ и ле-
теѣи сунца зраке упивши гледаоца засенява о-
чи, тако е она изненаднымъ одлазкомъ њѣму из-
горела мозакъ. Исто вече, но у другомъ цар-
ству (да л' царству фантазіе? не, но одъ истине)
венча се Милорадъ са — едномъ у покривало
замотаномъ богато обученомъ женскомъ. Кумъ,
старый сватъ и сви къ той торжественности
нужни присутствоваше; како е то могло быти,
Хименеусъ не явля.

V.

Конаць дѣло краси.

Милорадъ у Паризу. Као у волшебной па-
лати искићеной лепой соби онъ седи кодъ пен-
цера, чита брачный уговоръ, по комъ положе-
не новце 12.000 франка сме употребити по сво-
јой људи, а после да има право, потрошивши
иѣ, жениной милости припасти у свако доба;
нешто е намрштень, а нешто разсеянъ; напо-
следку потайно у срцу на Миленію помишляю-
ѣи узевши гитаръ у руке свира и пѣва:

Тебе любит' — райске сласти!

Рай одъ тебе люблѣнъ быти,

Полюбци су т' Зевса части,
Мелемъ срца лековитый.

Свѣтле могъ су жиѣа стазе,
Ока твогъ гди погледъ стиже;
Звѣзде неба хитно слазе,
Да с' зеници твојой ближе.

Да л' и прашне мртвы кости
Подижу се изъ гробова?
У плаканю ил' милости
Гласъ кадъ чую твои слова.

Сладковзвучни твои гласи
Срећномъ коме њѣжно сборе,
Любве пламень у таласи
Кадъ спроводи твоѣ взоре:

Лепе весне теку дани,
Ведри трепте своди плави,
Сунце стаѣ на путаньи,
Сревность свою да изяви.

Давно желный взоръ ми враѣа
Путе кой ми освѣтляше,
Да у тамѣ часъ крилатый
Часъ не мине среѣе наше.

У тай часъ и Миленія садъ безъ покривала за
обадве руке водеѣи дѣцу свою, праћена одъ
Господара супруга свога, ступи у собу и зачу-
ћеномъ Милораду объяви, да е она сестра њѣго-
ва одъ тетке, да то ии сама ии е знала пре не-
го што е запрошена одъ Барона Гологордовскогъ
и да е она њѣга (Милорада) са мужевльомъ пастор-
комъ бракосочетала, и да му утѣхе ради јошѣт
12.000 франка покляня и добаръ апетитъ же-
ли. Милорадъ одъ све неволѣ полюби се съ њомъ,
као братъ са сестромъ, и исте ноѣи — прокар-
та сво добіено благо и што раніе супругиной
милости припадне. — Кадъ се любезници пре-
тварати смеду, зашто и стихотворци да неиз-
мышляю? —

К. С. П.

ДОПИСЪ ИЗЪ НОВОГЪ САДА.

(Уломакъ.)

.... А башъ вамъ хвала на „Коррецію“!..
Кадъ човѣкъ погледа наше виѣжество, те у
вышима наукама едѣа што леку ради наѣе, па
и то одъ старога вѣка... (койно милый нашъ
пукъ, та снагу и срце свега славянскогъ намъ
напредованя отискуе и затвара му приступъ до

благодетне просвѣте — единого извора среће човѣчѣ и народне!), а у краснимъ вѣштинама башъ ни мркве; тај ће се свакиј радовати овој књижи, ако е само народу добру радъ. Виспре-ни постизи и божествене мисли ту се врло згоднимъ начиномъ являю, те иј лако и најпро-стѣя душа може сватити. Величину, достоян-ство и силу вѣштине, каноти небеснога дара и духовне имаовине човѣчѣ ту е лако видѣти, ка-ко се „са жезломъ Агица Божиегъ“ уздиже надъ свакомъ таштиномъ и глупомъ тѣловномъ свѣ-тиномъ. — Колико чести доноси исто дѣло са-моме Нѣмцу писателю, толико.. а можда и више у нашемъ слабачкомъ књижеству.. доно-си нашему вѣштаку Аврамовићу, што е толи-ко красне и користне идее пуку нашемъ одкрыо. Дай Боже само да иј учи и прима, те нека ви-ди, да и изванъ бойнога поля, има иоште гдѣ се мейдани дѣле, гдѣ се слава задобыва, гдѣ не-який човѣкъ непорушну вѣчностъ стиже; — па нека се и тамо пуге, нека и те мейдане оми-люю, и већма се навикаваю таковоме вышемъ животу, кога мы Славляни имамо већ запо-чети. —

Но у чему намъ књижество еднако рамлѣ, тому ние могао ни нашъ вѣштакъ доскочити; а то е езикъ. Али и пакъ онъ е писао као што се обично данасъ пише. Само поп *qua itur, sed qua eundum*; поправити треба средство да си-гурниѣ и лакше цѣль докучимо. —

Немогу да некажемъ овомъ приликомъ, што ме яко тишти. Бсте ли ви опазили, како се одъ некога времена врло мало овдѣ у Новомъ Саду на србске књиже уписую. Та Новосађа-ни се броѣ међу прве общине србске; и заи-ста толикиј Србинъ овдѣ, и то одличанъ, толи-ки свештеници, толики чиновници и царски и грађански, професори и други ученога реда, па гле! — Отворите само кою годъ новию књижу, па ће те видѣти.

Гоиславъ.

НИШТА БЕЗЪ ПОГРѢШКЕ.

Отацъ сыну своемъ покаже едну дѣвојку врло богату, съ коіомъ га е радъ быо оженити.

— „Ал' отче, она здраво рамлѣ на едну ногу!“
 „Но, шта то шкоди? Ты е неузимашъ за бр-зотечу, него за жену.“ — „Ал', отче, она е на едно око слепа!“ — „Съ тымъ болѣ, тако ће само половину твои погрѣшава видити.“ — „Ал', отче, леђа су іой здраво грбава!“ — „Но, Боже мой, заръ да буде сасвимъ безъ погрѣш-ке? Та она ние анђео.“

Д. Аврамовићъ.

СРБСКЕ НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ.

(Саобштіо М. Чокрлянь.)

Зло кодъ ђавола, ал' е болѣ безъ ђавола.

Мачки до смея, а мишу до плача.

Да се ние валяла, небы се окаляла.

Наука една мука, одука две.

Лепо е израшћенъ к'о чизмарскій панъ.

За нѣмъ нит' трава расти.

Една батина на сто лонаца доста.

Лепъ ал' слепъ.

Убо се на ексеръ.

Скупіо се као пужъ у люску.

Плюѣ, пакъ лиже.

Говори прстомъ проговоріо.

Познала майка на свирцу, какви ће та-сти быти.

Покидале'му се жице.

Снивала баба, да нема снега, а снегъ до пояса.

СРБСКА НАРОДНА ЗАГОНЕТКА.

Мужъ и жена, братъ и сестра, зетъ и шу-ракъ: колико иј има?

НОВА КЊИГА.

Приповѣдке изъ најновиј и најславниј немач-кий писателя превео Александеръ Андрићъ, ц. к. Управительства Лайтнантъ и Членъ Матице ерб-ске. У Будиму, писмени Кралѣвскогъ Свеучили-шта 1845. — На 16-тини стр. 150.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Књигопечатни у Београду.